

Sikeres irányítás a balesetek megelőzéséért

Az Európai Unióban évről évre közel 5 millió munkavállaló szenved három munkanapnál hosszabb kieséssel járó munkabalesetet; ezáltal évente kéreken 146 millió munkanap teljesítményevész el. Egyes esetekben a hatás maradandó, ami kihát az érintettek munkaképességére, sőt magánéletükre is. A munkavégzéssel összefüggő balesetek a gazdaság valamennyi ágazatában bekövetkeznek. Ezek okai az elcsúszás, elbotlás, elesés, magasságokból történő leesés, lezuhanás, leeső tárgyak, éles illetve forró tárgyak, a járművek közlekedése illetve a gépek működtetése. Mégis, **az alkalmas balesetmegelőző intézkedésekkel a problémák jelentős része elkerülhető lenne.**

A munkabalesetek jelentős költségekkel járnak, ezek például:

- Táppénz, túlóra, helyettesítő munkaerő, korai nyugdíjazás, új munkaerő beállítása, átképzés
- Veszteségidők a termelésben és csökkent nyereség
- Károsodás a berendezésekben, gépekben, anyagokban, termelésben
- Idővesztés az igazgatásban a baleset kivizsgálása, feldolgozása miatt
- Magasabb biztosítási költségek
- Romló munkamorál

A kis és középvállalkozások (KKV) dolgozói nagyobb baleseti veszélyeztetettségnek vannak kitéve. A halálos kimenetelű munkabalesetek balesetgyakorisága kétszer olyan magas ott, ahol 50 főnél kevesebb a foglalkoztatottak száma, mint a nagyobb létszámú vállalatoknál (1).

Felelősség a balesetmegelőző intézkedések megtételéért

Az Európai Unió irányelvei szerint a munkavállalók biztonságáért és egészségvédelméért a felelősség a **munkaadót** terheli.

A 89/391 sz. irányelv a munkavédelmi irányítás, a kockázat-meghatározás és megelőzés általános **kereteit** határozza meg (2).

Az irányelvet beépítették a **nemzeti jogszabályokba**, amely egyes esetekben még kiegészítő előírásokat is tartalmazhat.

A munkáltató kötelessége a kockázatértékelés elvégzése, és konkrét intézkedések megtétele a munkavállalók egészségének és biztonságának a védelmében, a munkabalesetekről a szükséges feljegyzések vezetése, a szükséges információk átadása, az oktatási intézkedések megtétele, a munkavállalók részvételének biztosítása, valamint az alvállalkozókkal történő együttműködés érdekében a szükséges koordinációt biztosító intézkedések megtétele. Az irányelvekben a megelőzés érdekében teendő intézkedések rangsorolása az alábbi: a veszélyeztetettek elkerülése, a veszélyek keletkezési helyükön történő leküzdése, a munka illesztése a munkavállalóhoz, a veszélyes tevékenységek veszélytelenül történő helyettesítése, és a kollektív védelmi megoldások elsőbbsége az egyéni védelemmel szemben. A munkavállalóknak joguk van az egészségüket és biztonságukat érintő információkat, a megelőző-, az elsősegély nyújtási-, a vészhelyzet esetén teendő intézkedéseket megismerni. A **munkavállaló** köteles a munkáltató által meghatározott megelőző intézkedések végrehajtásában közreműködni, a képzések során megismert követelmények figyelembe vételével teljesíteni a feladatait, valamint a saját és a munkatársai egészségére és biztonságára tekintettel lenni.

Balesetmegelőzés – a sikerhez vezető út

A biztonság és az egészségvédelem a **munkáltató erős elkötelezettségét, a munkavállalók intenzív részvételét,** és jól strukturált balesetmegelőző rendszer meglétét igényli.

A vállalkozás vezetésének elkötelezettsége

A vállalat vezetősége a biztonság és az egészségvédelem érdekében alkalmazza az alábbiakat:

- Megfelelő balesetmegelőző politika kialakítása, a biztonság és egészségvédelem céltudatos kezelése;
- A balesetmegelőző politika megvalósításához szükséges eszközök biztosítása;
- Valamennyi döntési szinten és vezetési funkció esetében a biztonság és egészségvédelem megvalósítása;
- Konzultáció a munkavállalókkal;
- A balesetmegelőző politika és az egész rendszer figyelemmel kísérése, felülvizsgálata.

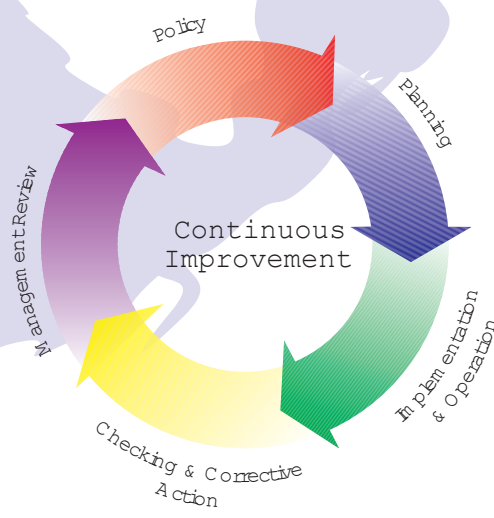
Ez az elkötelezettség magában foglalja például a határozatok gyakorlatba történő átültetését, a vállalatvezetés ülésein a biztonsági kérdések felvetését, a munkahelyi szemlék rendszeres megtartását, a biztonsági kérdések vizsgálatában a vállalatvezetés aktív részvételét.

A munkavállalók részvétele

A munkavállalók részvétele követelmény. A munkavállalók ismeretei a veszélyek helyes felismerésében és a gyakorlat-közelben megoldásának megvalósításában jelentős szerepet töltenek be. Ebben a munkavállalók képviselőinek is fontos szerepük van. A biztonsági és egészségvédelmi intézkedéseket az új technológiák és az új termékek bevezetése előtt a munkavállalókkal meg kell tárgyalni. Meggondolásra érdemes ötletek szülehetnek a munkavédelmi bizottságban, az Üzemi Tanácsban, csoportmegbeszéléseken és informális beszélgetések keretében. A részvétel azért is rendkívül fontos, mert a biztonság és egészségvédelem eljárási elveikhez számos javító javaslatot tehetnek.

A munkavédelmi irányítás

Az irányítás strukturált működése biztosítja, hogy az átfogó kockázatértékelés megvalósul, és biztonságos munkamódszereket vezetnek be és alkalmaznak. Rendszeres ellenőrzések útján biztosítható, hogy az intézkedések hosszú távon is eléri a céljukat. A munkavédelmi irányítás egy tipikus modelljét látjuk az alábbiakban:

Balesetmegelőző politika – meghatározza a szervezet egyértelmű elkötelezettségét, valamint a célokat, a felelősséget és az eljárást.

Tervezés – Kideríti és értékeli a kockázatokat az üzemi tevékenységekkel összefüggésben, és megadja ezek leküzdésének módját. A tervezési folyamat magában foglalja egyebek mellett az alábbi lépéseket:

- Kockázatértékelés és a megelőző intézkedések meghatározása
- A kockázatok elhárításához szükséges vezetői intézkedések és a szervezet meghatározása

(1) Munkabalesetek az EU-ban 1996, Rövidített statisztika, Témakörök 3-4/2000, Eurostat.
 (2) A <http://europe.osha.eu.int/legislation/cim> tartalmaz kapcsolódásokat az **EU-jogszabályokhoz**, a Bizottságnak a kis- és középvállalkozásokat érintő anyagainak részletes adataihoz, és a kockázatértékeléshez, valamint a tagállamok weboldalaihoz, ahol az irányelvek megvalósítását szolgáló **nemzeti** jogszabályok és iránymutatások találhatók.

- A szükséges képzési elemek meghatározása
- A szükséges ismeretek, készségek, szakmai kompetenciák meghatározása a biztonság és egészségvédelem területén.

A kockázatértékelés az alábbiakat jelenti:

- A veszélyek feltárása – Mi történhet?
- Értékelni: ki van veszélyeztetve és milyen súlyos károsodást okozhat az esemény - munkatársat, vállalkozót érintően és általánosságban
- Meghatározni, mekkora a valószínűsége egy esemény bekövetkezésének
- Meghatározni a kockázat elhárításának illetve csökkentésének módját, - a javítás lehetőségeinek a meghatározása a berendezéseknél, a munkafolyamatoknál, a munkaeszközöknél, illetve az oktatás során
- A prioritások meghatározása a veszélyeztetés dimenziója, a veszélyeztetettek száma stb. alapján
- A kockázatok leküzdését szolgáló intézkedések megvalósítása
- A kockázatok leküzdését szolgáló intézkedések hatékonyságának felülvizsgálata
- A munkavállalók részvétele a folyamatokban, és a kockázatértékelés eredményeit rögzítő információk átadása

Megvalósítás és működtetés – a tervek átültetése a gyakorlatba. Ez azt jelenti, hogy a szervezési változtatásokat, vagy a munkafolyamat megváltoztatását, illetve a munkakörnyezet, a gépek és segédeszközök átalakítását elvégezzük, és a vállalkozás vezetőit és a személyzetet oktatjuk, a kommunikációt javítjuk.

Képzés

Valamennyi munkatársnak tudnia kell, hogy a tevékenységüket hogyan lehet veszélymentesen végezni. A képzés keretében tájékoztatást kell adni: milyen kockázatok állnak fenn, milyen védőintézkedéseket kell tartani, és veszély esetén milyen teendők vannak.

A képzés szakmaspecifikus és - az idegen anyanyelvű munkatársak számára is – érthető legyen. Az új munkatársak részesüljenek képzésben, továbbá a régi csapat is, ha a munkavégzés gyakorlata változik, vagy új, illetve megváltoztatott munkaeszközzel kell a feladatokat ellátni, ha a tevékenység változik, vagy új technológiát vezetnek be.

Ellenőrzés és korrekció - A balesetmegelőző politika teljesítményét ellenőrizni szükséges. Ez lehet reaktív, pl. a baleseti jelentések kiértékelésével, vagy proaktív, pl. a munkahelyi szemlék megállapításaira történő visszacsatolással, vagy auditálással, vagy a munkavállalók kikérdezésével. A **munkabalesetek kivizsgálásával** a közvetett, de a mélyebb okozati összefüggéseket, és a munkavédelmi irányítás gyenge pontjait is feltárhatjuk. Annak a megvalósítása a cél, hogy a rendszer és az eljárás jól működjön, és szükség esetén a segítő intézkedéseket azonnal megtegyék.

A vállalkozás vezetése által végzett felülvizsgálat és audit - Lehetővé teszi a munkavédelmi irányítási rendszer általános teljesítményének a felülvizsgálatát. Lehet, hogy megváltoztak külső paraméterek, például új jogszabályokat vezettek be. A felülvizsgálat és az audit

lehetőséget nyújt a jövőbe történő előrettekintésre is, pl. a vállalkozás struktúrájának megváltoztatására, új termékek fejlesztésére, vagy új technológiák bevezetésére. A balesetek felülvizsgálatából a vállalkozás vezetésének is tanulnia kell. Az audit során megvizsgáljuk, hogy a megelőzési politika, a megelőzést végző szervezet és -rendszer biztosítja-e a kívánt eredményeket.

Ellenőrző lista

- A biztonság és egészség megteremtése érdekében az eljárási rendet és a felelőségeket egyértelműen meghatározták, és a munkavállalók a rájuk vonatkozó felelősségi elemeket ismerik?
- Tudják, hogy mi a teendőjük az egészségvédelmi és biztonsági jogszabályok megvalósítása érdekében? Ha nem, vannak megfelelő hozzáértő személyek megnevezve, akik ismerik a vonatkozó előírásokat?
- Az Ön üzemében a legfontosabb biztonsági és egészségügyi veszélyeket feltárták, és a megfelelő intézkedések megtörténtek a veszélyek elhárítására, illetve csökkentésére?
- Az Ön üzemében a megfelelő intézkedések vannak a munkaeszközök karbantartására?
- Az Ön üzemében a munkavállalók a nem megszüntethető kockázatok ellen a szükséges egyéni védőeszközökkel el vannak látva? A használatukhoz a szükséges oktatást megkapták?
- Az Ön üzemében a munkavállalókkal ismertették a fennálló kockázatokat és biztosították, hogy a biztonságos munkavégzés módszereire és a veszélyhelyzetekben teendő intézkedésekre kiképezik az érintetteket?
- Az Ön üzemében megvalósul a munkavállalók részvétele a biztonság kérdéseinek megvitatásában, beleértve a balesetmegelőző politika, a munkafolyamatok, a használt berendezések változásait?
- Tudják a munkavállalók, hogy a veszélyes munkakörülményeket és a baleseteket hogyan kell jelenteni?
- Az Ön üzemében megteszik az azonnali intézkedéseket a munkabalesetek, a közvetlen veszélyeztetések, az üzemzavarok kivizsgálására?
- Az Ön üzemében rendszeresen végeznek munkavédelmi szemléket, és ugyancsak rendszeresen ellenőrzik, hogy a munkavállalók a vonatkozó biztonsági előírásokat minden munkahelyen megtartják?
- Az Ön üzemében van módszer a balesetmegelőző politika és a munkafolyamatok felülvizsgálatára?

További információk / hivatkozások

További információk a jó munkavédelmi irányítási gyakorlatról az Ügynökség internetes oldalairól a <http://osha.eu.int> címen hívhatók le. Az Ügynökség valamennyi anyaga díjmentesen letölthető. A „munkabalesetek megelőzése” a témája az Európai Munkahelyi Biztonság és Egészség Hetének, amelyet 2001. októberében valamennyi tagországban megrendeztek. További információk ezzel összefüggésben a <http://osha.eu.int/ew2001/> címen találhatóak. Az Ügynökség weboldalán talál kapcsolódásokat más tagállamok oldalaihoz, amelyek információkat adnak az államokon belüli jogszabályokról és e témakörhöz tartozó további érdekes tématerületekről az alábbi helyeken: <http://ie.osha.eu.int/> Írország <http://uk.osha.eu.int/> Egyesült Királyság